

**ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ
ΟΓΚΟΛΟΓΙΚΩΝ ΑΣΘΕΝΩΝ:
ΠΡΟΛΗΨΗ, ΔΙΑΓΝΩΣΗ,
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ**

**ΚΩΝ/ΝΟΣ ΑΣΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΚΛΙΝΙΚΗ
ΠΝ ΠΑΤΡΩΝ**

ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑ

Οι ασθενείς με οργανικά προβλήματα παρουσιάζουν συχνά ψυχοκοινωνικά προβλήματα & ψυχιατρικές διαταραχές

- νοσηλευόμενοι 30 – 60%**
- εξωτερικοί ασθενείς 20 – 25%**

ΚΑΡΚΙΝΟΣ & ΨΥΧΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

**Είναι σίγουρο ότι ο καρκίνος ευθύνεται
για την πρόκληση ψυχικών
προβλημάτων σε πολλούς ασθενείς**

ΑΙΤΙΕΣ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ

Τρεις κυρίως αιτίες μπορούν να προκαλέσουν ψυχοπαθολογική συμπτωματολογία στους ογκολογικούς ασθενείς :

- 1. Μεταβολικές διαταραχές – Οργανικό ΨΣ**
- 2. Φάρμακα – ανεπιθύμητες ενέργειες**
- 3. Διάγνωση**

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ (I)

- ~ 50% θα παρουσιάσουν στην πορεία της νόσου και ψυχιατρική συμπτωματολογία

Derogatis et al., 1983

- Διαταραχές προσαρμογής 68%
- Μείζονες συναισθηματικές διαταραχές 13%
- Οργανικό ΨΣ 8%
- Αγχώδεις εκδηλώσεις 4%

Massie & Holland, 1987

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ (II)

- Στην Ελλάδα ~ 1/3 ασθενών παρουσίασαν στην πορεία της νόσου

Αγχώδη συμπτωματολογία	31%
Καταθλιπτική συμπτωματολογία	25%

Iconomou et al., 2004

Πρωτοβάθμια πρόληψη

**Μείωση της επίπτωσης των
ψυχικών διαταραχών σε
ασθενείς με οργανική νόσο
(ομάδες κινδύνου)**

Δευτεροβάθμια Πρόληψη

- **Έγκαιρη αναγνώριση**
- **Ταχύτερη θεραπευτική αντιμετώπιση**

ψυχιατρικών διαταραχών σε ασθενείς με καρκίνο, ώστε να ανακοπεί η πορεία τους και να προληφθούν οι υποτροπές

Τριτοβάθμια Πρόληψη

- **Πρόληψη των επιπλοκών**
- **Μείωση του βαθμού αναπηρίας που συνεπάγεται η συνύπαρξη ψυχικής διαταραχής σε άτομα με καρκίνο**

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΟΥ ΠΡΟΔΙΑΘΕΤΟΥΝ ΓΙΑ ΨΥΧΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

- **Προνοσηρή προσωπικότητα**
- **Χαμηλή αυτοεκτίμηση**
- **Δυσκολία στο χειρισμό στρεσογόνων γεγονότων**
- **Δυσκολία στην έκφραση συναισθημάτων**
- **Έντονη συναισθηματική έκφραση**
- **Παθητική και ενοχική στάση στη ζωή**
- **Αλκοόλ , κάπνισμα και ουσίες**
- **Κοινωνική απόσυρση**
- **Κακή κοινωνικοοικονομική κατάσταση**

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΛΟΓΩ ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ (I)

- **Καρκίνος εγκεφάλου :**
**Βραδείας ανάπτυξης → αλλαγή στην
προσωπικότητα** **Ταχείας
ανάπτυξης → γνωσιακή έκπτωση,
διαταραχές συνείδησης**
**Καθυστερημένη εγκεφαλοπάθεια από
ακτινοβολία → σύγχυση , παραλήρημα
κεφαλαλγία ,ναυτία**

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ ΛΟΓΩ ΕΝΤΟΠΙΣΗΣ (II)

- **Καρκίνος στομάχου : κατάθλιψη**
- **Καρκίνος οισοφάγου : λειτουργική διαταραχή (κατάποση-αγχος)**
- **Καρκίνος παχέως : κόπωση και κατάθλιψη**
- **Καρκίνος παγκρέατος : κατάθλιψη άγχος και αίσθημα επικείμενου θανάτου**

ΑΛΛΕΣ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ (σε σχέση με την πρόληψη)

- **Στάδιο νόσου.**
- **Ύπαρξη πόνου.**
- **Χειρουργικές παρεμβάσεις.**
- **Χημειοθεραπεία**

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΑΔΙΑ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ

- **Άρνηση**
- **Θυμός**
- **Συνδιαλλαγή**
- **Κατάθλιψη**
- **Αποδοχή**

(Kübler Ross)

ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ Η ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΟΝ ΑΣΘΕΝΗ

- **να δίνεται χρόνος**
- **να ακούμε τον ασθενή**
- **να προσέχουμε τα εξωλεκτικά σημάδια**
- **να υπάρχει εχεμύθεια**
- **να γίνεται εξατομικευμένη πληροφόρηση**
- **να επιτρέπεται η συζήτηση επώδυνων θεμάτων**
- **να επιτρέπεται η σιωπή**
- **να μεταφέρεται αυθεντική ελπίδα**

Ψυχικές διαταραχές σε ασθενείς με καρκίνο

- Διαταραχές προσαρμογής (68%)
- Μείζονες συναισθ. διαταραχές (13%)
- Παραλήρημα/ Οργανικό Ψ/Σ (8%)
- Διαταραχές Προσωπικότητας (7%)
- Αγχώδεις διαταραχές (4%)

(Massie και Holland)

ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ

- **Αντιδραστική κατάθλιψη
(στον γενικό πληθυσμό 10-15%)**
- **Μειζων κατάθλιψη
(στον γενικό πληθυσμό 2-4%)**

ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΑΥΞΑΝΟΥΝ ΤΟΝ ΚΙΝΔΥΝΟ ΕΜΦΑΝΙΣΗΣ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗΣ

- **Ιστορικό συναισθηματικής διαταρ.**
- **Κατάχρηση αλκοόλ**
- **Ανεπαρκώς ελεγχόμενος πόνος**
- **Προχωρημένο στάδιο νόσου**
- **Καρκίνος παγκρεατος**

ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ (ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΜΕ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ)

- **Δυσπροσαρμοστική αντίδραση σε στρεσογόνο παραγοντα**
- **Ύφεση όταν επιτευχθεί ένα νέο είδος προσαρμογής**

Εκδηλώνεται με:

- **Έκπτωση λειτουργικότητας**
- **Συμπτώματα**

Συμπτώματα αντιδραστικής κατάθλιψης

- **Δυσφορικό συναίσθημα**
- **Αισθήματα ενοχής**
- **Φόβοι για το μέλλον**
- **Αγωνία**
- **Αϋπνοία**
- **Αίσθημα παλμών η ταχυκαρδίας**
- **Εφιδρώσεις**
- **Αίσθημα συσφιξης κεφαλής**
- **Ευσυγκινησία ή κλάματα**
- **Αίσθημα επικείμενου κακού**

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

(πέντε ή περισσότερα συμπτώματα)

- **Καταθλιπτική διάθεση**
- **Μείωση ενδιαφέροντος ευχαρίστησης**
- **Μεγάλη απώλεια ή αύξηση βάρους (5%/μήνα)**
- **Αϋπνία ή υπερυπνία**
- **Ψυχοκινητική ανησυχία ή αναστολή**
- **Καταβολή δυνάμεων**
- **Αισθήματα αναξιοτήτας ή ενοχής**
- **Δυσκολία στη σκέψη ή συγκέντρωση**
- **Ιδέες αυτοκτονίας ή απόπειρες**
- **Παραληρητικές ιδέες (σύντονες ή ασύντονες)**

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΚΟΤΗΤΑ

- **Να γίνεται προσεκτική αξιολόγηση όταν υπάρχουν ιδέες αυτοκτονίας ή ευχές θανάτου**
- **Συμπτωμα καταθλιψης ή έκφραση αντίδρασης σε αφόρητο συμπτωμα της νόσου**
- **Μύθος οτι οι ογκολογικοί ασθενείς έχουν περισσότερες ή καθόλου αυτοκτονίες**

ΑΥΞΗΜΕΝΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑΣ

- **Προχωρημένος καρκίνος**
- **Χαμηλή πρόγνωση**
- **Ανεπαρκώς ελεγχόμενος πόνος**
- **Ιστορικό προηγούμενης απόπειρας**
- **Οικογενειακό ιστορικό απόπειρας**
- **Επιπρόσθετα οργανικό Ψ/Σ**
- **Εντοπισμός καρκίνου
(στόμα πνεύμονας λάρυγγας)**

ΟΡΓΑΝΙΚΟ ΨΥΧΟΣΥΝΔΡΟΜΟ (ΟΞΥ ΟΡΓΑΝΙΚΟ ΠΑΡΑΛΗΡΗΜΑ)

- **Σημαντική ψυχιατρική διαταραχή & συχνά θέτει στα αρχικά στάδια πολλαπλά διαγνωστικά προβλήματα**
- **Χρήζει επείγουσας αντιμετώπισης**
- **Αιτιοπαθογενετικά το παραλήρημα θεωρείται εκδήλωση γενικευμένης εγκεφαλικής ανεπάρκειας με απορρυθμισμό των νευροδιαβιβαστικών συστημάτων**

ΑΙΤΙΑ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥ ΨΥΧΟΣΥΝΔΡΟΜΟΥ

- **Μεταστάσεις στον εγκέφαλο**
- **Τοξικότητα χημειοθέραπειας**
- **Μεταβολικές διαταραχές από βλάβη ζωτικών οργάνων (ήπαρ, νεφρά)**
- **Διαταραχές ηλεκτρολυτών από εμέτους χημειοθεραπείας , φάρμακα και παρανεοπλασματικά σύνδρομα**

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΟΡΓΑΝΙΚΟΥ ΨΥΧΟΣΥΝΔΡΟΜΟΥ

- **Διαταραχή επιπέδου συνείδησης**
- **Κυμαινόμενες περίοδοι ανησυχίας**
- **Ταραχή**
- **Αυπνία με αναστροφή μέρα-νύχτας**
- **Καχυποψία**
- **Επιθετικότητα**
- **Παραλήρημα**
- **ψευδαισθήσεις**

ΠΡΟΪΠΑΡΧΟΥΣΕΣ ΨΥΧΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

- **Νευρωτικές διαταραχές :αυξημένος κίνδυνος δυσπροσαρμοστικής αντίδρασης με επίταση άγχους & φόβων.Μεγάλο ποσοστό διαταραχής πανικού την πρώτη νοσηλεία, διάγνωση, χημειοθεραπεία**
- **Διαταραχή προσωπικότητας :άγχος, κατάθλιψη δύσκολες διαπροσωπικές σχέσεις με ιατρικό προσωπικό,δυσκολία στις αποφάσεις, άρνηση θεραπείας(ακαμπτές & δυσπροσαρμοστικές απαντήσεις στο στρές)**
- **Σχιζοφρένεια :αργότερα διάγνωση, δυσκολία κατανόησης νόσου , θεραπειών, επιπλοκών άρα δύσκολη επίτευξη επιτυχούς θεραπείας**

ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

- **Βιολογικές θεραπείες**
- **Ψυχοθεραπείες**
- **Ψυχοκοινωνική αποκατάσταση**
- **Ποιότητα ζωής**

ΒΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ

- **Τρικυκλικά αντικαταθλιπτικά**
- **SSRIs**
- **SNRIs**
- **Αγχολυτικά**
- **Αντιψυχωτικά**
- **υπναγωγά**

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ

- **Ατομική ψυχοθεραπεία**
- **Ομαδικές ψυχοθεραπείες**
- **Ομάδες αυτοβοήθειας**
- **Συμβουλευτικές-εκπαιδευτικές προσεγγίσεις**

- **ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ**

- **ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ**